

P **DREŹCZNIK**

GDAŃSKI MODEL WOLONTARIATU SZKOLNEGO

Autor tekstu:

Szymon Knitter

Projekt graficzny i skład:

Anna Jastrzębska

Autorzy zdjęć:

Olena Chumakova, Anna Jastrzębska, Jakub Strzelczyk, Piotr Wittmann,
Alina Żemojdzin

Copyright © by Regionalne Centrum Wolontariatu w Gdańsku

Wydawca:

Regionalne Centrum Wolontariatu w Gdańsku

pl. Solidarności 1, 80-863 Gdańsk

tel.: 58-772-42-18

e-mail: gdansk@wolontariatgdansk.pl

www.wolontariatgdansk.pl

Sfinansowano ze środków budżetu Miasta Gdańska w ramach programu „Gdańskie Centrum Wolontariatu” na lata 2021-2023.

Egzemplarz bezpłatny

Gdańsk 2023

SPIS TREŚCI

- 1** Wolontariat szkolny – słowo wstępne
- 2** Wolontariat, a szkoła
- 3** Aspekty prawne wolontariatu szkolnego
- 4** Od czego zacząć? Wskazówki dla dyrekcji i opiekunów
- 5** Cykl wolontariatu szkolnego
- 6** Rola opiekuna szkolnego wolontariatu
- 7** Propozycje działań szkolnego wolontariatu w Gdańsku
- 8** Rekomendacje dla organów prowadzących i dyrekcji
- 9** Regionalne Centrum Wolontariatu w Gdańsku
- 10** Wzory dokumentów

1 WOLONTARIAT SZKOLNY – SŁOWO WSTĘPNE

Szkoła jako placówka edukacyjna ma niezwykle znaczenie w kształtowaniu postaw młodych ludzi. To zazwyczaj tam rozpoczyna się ich przygoda z wolontariatem. Dlatego ważne jest odpowiednie przygotowanie i nastawienie placówki, dyrekcji i kadry. Pojawia się pytanie: skąd czerpać wiedzę o wolontariacie szkolnym? Z legislacji? Dość powiedzieć, że zarówno ustawa oświatowa jak i ustawa o działalności pożytku publicznego i wolontariacie nie regulują wprost zasad prowadzenia szkolnych kół wolontariatu. Z praktyki? Szkoły i placówki oświatowe pozostawione same sobie, korzystając z innych źródeł oraz różnych praktyk często samodzielnie wypracowują własne standardy i zasady działalności szkolnego koła wolontariatu. Skutkuje to tym, że placówki inaczej regulują kwestie np. wieku wolontariuszy, posiadają różne zapisy w statutach szkoły, inaczej regulują współpracę z podmiotami pozaszkolnymi, stawiają różne kryteria otrzymania punktów za wolontariat na świadectwie. To rodzi niejasności chociażby w kontekście motywacji uczniów i nie sprzyja spójnej wizji z punktu widzenia polityki oświatowej organu prowadzącego. Innym problemem jest brak pamięci instytucjonalnej. Nierzadko jest tak, że fundament wolontariatu szkolnego oparty jest o działalność opiekunów (częściej: opiekunek) wolontariatu. W przypadku zmiany na stanowisku nauczyciela lub nauczycielki często buduje się założenia szkolnego wolontariatu od nowa, lub znika on całkowicie z życia szkoły.

Biorąc powyższe pod uwagę, jako zespół Regionalnego Centrum Wolontariatu w Gdańsku postanowiliśmy wyjść naprzeciw środowisku szkolnemu i zaproponować usystematyzowanie obszaru wolontariatu szkolnego w Gdańsku. Pojęcie to traktujemy szeroko: zarówno jako działanie wolontariuszy-uczniów w środowisku szkolnym, jak i poza nim - przy wsparciu szkolnego koordynatora.

Niniejsza publikacja to rezultat pięcioletnich obserwacji funkcjonowania wolontariatu szkolnego w Gdańsku. To zbiór wskazówek i dobrych praktyk zebranych podczas spotkań z opiekunami i opiekunkami SKW w gdańskich szkołach podstawowych i ponadpodstawowych. To także efekt pracy sieci współpracy opiekunów szkolnych kół wolontariatu, która funkcjonowała przy Pomorskim Centrum Edukacji Nauczycieli w latach 2021-2023. To także odpowiedź na postulaty stworzenia Gdańskiego Modelu Wolontariatu Szkolnego zgłaszane podczas trzech edycji Forum Wolontariatu Szkolnego, które odbywały się latach 2021-2023.

1 WOLONTARIAT SZKOLNY – SŁOWO WSTĘPNE

Ufamy, że publikacja na stałe zagości w gabinetach dyrektorów i dyrektorek i będzie wskazówką, jak wspierać wolontariat szkolny w Gdańsku. Kierujemy ją zarówno do nauczycieli i nauczycielek, którzy dopiero zaczynają swoją przygodę z wolontariatem szkolnym, jak i do pedagogów i pedagożek zaangażowanych w wolontariat od lat.

Wreszcie – jest to także komunikat skierowany do organów prowadzących placówki publiczne w Gdańsku. Wolontariat szkolny ewoluuje i wymaga systemowego wsparcia oraz dobrych rozwiązań. Proponujemy kilka z nich, w tym zestaw ujednoliconej dokumentacji do prowadzenia wolontariatu szkolnego.

W tym miejscu chcemy podziękować wszystkim opiekunom i opiekunkom szkolnego wolontariatu za Wasze zaangażowanie i działalność. Dziękujemy uczestniczkom sieci współpracy opiekunów wolontariatu za cenne wskazówki, bez których niniejsza publikacja nie mogłaby powstać.

Szymon Knitter
Koordynator wolontariatu szkolnego
Regionalne Centrum Wolontariatu w Gdańsku

2 WOLONTARIAT, A SZKOŁA

Wolontariat to działalność, którą osoby podejmują dobrowolnie i bez wynagrodzenia, aby pomagać innym lub wspierać określone cele społeczne, kulturowe, środowiskowe lub edukacyjne. To praktyka oparta na chęci niesienia pomocy i poświęcenia swojego czasu, umiejętności lub wiedzy na rzecz innych ludzi czy społeczności. Akcje prowadzone przez wolontariat szkolny mogą być realizowane zarówno w szkole, jak i poza nią – we współpracy z innymi instytucjami publicznymi (np. ze szkołami, przedszkolami, domami pomocy społecznej) lub też z organizacjami pozarządowymi (fundacjami, stowarzyszeniami).

Szkolny wolontariat to nie tylko działania praktyczne, ale także edukacyjne. Poprzez udział w tego typu aktywnościach, uczniowie rozwijają empatię, umiejętności przywództwa, współpracy oraz zdobywają doświadczenie w organizacji działań społecznych. Działalność w wolontariacie może spowodować, że młody człowiek będzie bardziej świadomy własnych kompetencji, talentów oraz swoich mocnych i słabych stron. To pozwoli w przyszłości kształtować swoją ścieżkę edukacyjno-zawodową poprzez poznanie samego siebie, a także poznanie możliwości stwarzanych przez współczesne procesy rozwojowe. Warto zaznaczyć, że wolontariat to nie tylko bierne „zbieranie funduszy do puszki”, czy organizacja kiermaszy, lecz także aktywne zdobywanie doświadczenia i kompetencji, takich jak praca w grupie, praca pod presją czasu, wyznaczanie i realizacja celów, komunikacja, które w przyszłości będą stanowiły o potencjale uczniów i uczennic świadomie zarządzających swoimi własnymi zdolnościami i talentami. Wolontariat to kształtowanie w sobie świadomej postawy obywatelskiej, która procentuje.

W kontekście organizacyjnym praktyka pokazuje kilka form współpracy z wolontariuszami w szkole. W zależności od zasobów i podejścia placówki formy te mogą się wzajemnie przenikać, co tym bardziej może powodować niejasności w kontekście odpowiedzialności, koordynacji i obowiązków formalnych.

2 WOLONTARIAT, A SZKOŁA

Wolontariat szkolny – szkoła jako organizator

W szkole funkcjonuje wolontariat szkolny w postaci np. koła wolontariatu. W ramach cyklicznych spotkań wolontariusze wraz z koordynatorem przygotowują się do działań na rzecz organizacji pozarządowych, poza terenem szkoły np. biorą udział w akcji Pola Nadziei. Szkoła odpowiada za przygotowanie wolontariuszy, natomiast korzystającym jest zazwyczaj inny podmiot i to na nim spoczywają obowiązki formalne. Przykładem może być sytuacja gdy uczniowie jako grupa biorą udział w organizowanym przez Regionalne Centrum Wolontariatu w Gdańsku Biegu Westerplatte.

Wolontariat szkolny – szkoła jednocześnie jako organizator i korzystający (na terenie szkoły)

W szkole funkcjonuje wolontariat szkolny w postaci np. koła wolontariatu. Uczniowie spotykają się cyklicznie, działają zgodnie z przyjętym planem. Działania świadczą wyłącznie na terenie szkoły np. przygotowując wydarzenia i akcje szkolne, pomagają w lekcjach młodszym uczniom, organizują zbiórki charytatywne, angażują się w samorządzie szkolnym, biorą udział w akcjach ogólnopolskich jak Dzień Tumbo. Szkoła zaangażowana jest w pełną organizację, obejmującą ubezpieczenia i formalne porozumienia. W przypadku akcji na rzecz podmiotów zewnętrznych należy jasno rozróżnić kto jest korzystającym (czasami może to być szkoła).

Wolontariat organizacji pozarządowych w szkole – realizowany na rzecz uczniów/szkoły

W tym przypadku wybrana organizacja pozarządowa w porozumieniu z koordynatorem, dyrektorem lub wybranym nauczycielem organizuje swoich wolontariuszy “z zewnątrz”, którzy przeprowadzają np. warsztaty lub stałe działania. Przykładem mogą być jednostki harcerskie działające w szkole lub Szkolne koła Caritas. Obie formy mają swojego opiekuna, który pełni funkcję koordynatora i może być to osoba z wewnątrz szkoły lub z zewnątrz. Organizacje te mają możliwość rekrutowania wolontariuszy w szkole jednocześnie stając się korzystającym.

Wolontariat na rzecz organizacji pozarządowej (poza szkołą)

Uczeń lub uczennica realizuje działania wolontariackie poza szkołą na rzecz organizacji pozarządowej, instytucji publicznej (nigdy na rzecz podmiotu prywatnego!). Obowiązki formalne z tytułu współpracy z wolontariuszem spoczywają na korzystającym np. w przypadku kwestowania na rzecz Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy będzie to wybrany Sztab WOŚP. Szkoła ma obowiązek uznać aktywność ucznia lub uczennicy na podstawie dostarczonego zaświadczenia wydanego przez organizatora wolontariatu.

3 ASPEKTY PRAWNE WOLONTARIATU SZKOLNEGO

Wolontariat szkolny, podobnie jak każda forma wolontariatu, wiąże się z określonymi aspektami prawno-organizacyjnymi. W kontekście funkcjonowania wolontariatu szkolnego warto mieć na uwadze źródła prawa:

- ✔ Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie
- ✔ Prawo oświatowe oraz wydane na jego podstawie rozporządzenia

Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (dział III „Wolontariat”) to podstawowy akt prawny regulujący kwestie wolontariatu. Jej zapisy choć nie traktują tego wprost odnoszą się również do szkoły i uczniów. Ustawa określa m.in.:

- ✔ Kim jest wolontariusz,
- ✔ Na rzecz jakich podmiotów (korzystających) wolontariusz może wykonywać świadczenia,
- ✔ Prawa i obowiązki wolontariusza,
- ✔ Prawa i obowiązki korzystającego ze świadczeń wolontariusza (np. szkoły lub organizacji pozarządowej, na rzecz której wolontariusz działa).

Natomiast zasady organizacji i funkcjonowania wolontariatu szkolnego znaleźć można przede wszystkim w Prawie oświatowym oraz wydanych na jego podstawie Rozporządzeniach. Ustawa o oświacie:

- ✔ Zobowiązuje dyrekcję, aby w statucie szkoły znalazły się informacje o sposobie organizacji i realizacji działań w zakresie wolontariatu,
- ✔ Dopuszcza działanie w szkole wolontariuszy „zewnętrznych”,
- ✔ Pozwala szkołom na angażowanie się w wolontariat szerzej niż tylko organizowanie czy współorganizowanie wolontariatu uczniowskiego angażującego własnych uczniów i tylko na potrzeby akcji szkolnych,
- ✔ Odnosi się do kompetencji dyrektora szkoły odnośnie szkolnego wolontariatu – formalnie to do niego należy odpowiedzialność za stworzenie warunków do funkcjonowania wolontariatu w szkole, w tym między innymi: obowiązek podpisywania porozumień wolontariackich oraz obowiązek ubezpieczenia wolontariuszy,
- ✔ Reguluje kwestie punktów za wolontariat przyznawanych uczniom w procesie postępowania rekrutacyjnego.

3 ASPEKTY PRAWNE WOLONTARIATU SZKOLNEGO

Oto kilka kluczowych punktów dotyczących aspektów prawnych wolontariatu w szkole:

- 1** Każdy uczeń i uczennica może zostać wolontariuszem w szkole.
- 2** W zależności od wieku wolontariusza jego lub jej status prawny będzie zróżnicowany. W imieniu ucznia poniżej 13. roku życia porozumienie ze szkołą (korzystającym) zawiera jego przedstawiciel prawny, natomiast uczeń między 13., a 18. rokiem życia przedstawia zgodę przedstawiciela prawnego na zawarcie porozumienia lub przedstawiciel ustawowy zawiera wspólnie z uczniem porozumienie ze szkołą.
- 3** Zgoda przedstawiciela prawnego na zawarcie przez wolontariusza porozumienia nie wymaga żadnej szczególnej formy, ale warto, aby była udzielona w formie pisemnej. Dopuszcza się również formę elektroniczną.
- 4** Porozumienie zawierane między szkołą, a uczniem należy do kategorii umów cywilnoprawnych. Wiążą się z tym kwestie odpowiedzialności za nienależyte wykonanie porozumienia uregulowane w Kodeksie cywilnym:
  - ✔ uczeń poniżej 13. roku życia – odpowiedzialność spoczywa na jego przedstawicielu ustawowym;
  - ✔ uczeń pomiędzy 13., a 18. rokiem życia – odpowiedzialność może ponosić sam uczeń bądź solidarnie z nim przedstawiciel ustawowy;
  - ✔ uczeń powyżej 18. roku życia – odpowiedzialność spoczywa bezpośrednio na uczniu.

3 ASPEKTY PRAWNE WOLONTARIATU SZKOLNEGO

- 5** Obowiązkowo należy zapewnić ubezpieczenie NNW wolontariuszowi, którego okres zaangażowania (okres trwania porozumienia) nie przekracza 30 dni (lub przez pierwsze 30 dni współpracy w ramach porozumienia zawartego na czas nieokreślony). Podczas współpracy trwającej przez czas określony dłuższy niż 30 dni korzystający może również wykupić takie ubezpieczenie, jednak nie ma takiego obowiązku. Wolontariusz jest wtedy objęty ochroną przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych na koszt Skarbu Państwa na mocy tzw. małej ustawy wypadkowej. Dobrą praktyką jest podpisywanie umów na okres pełnego roku szkolnego bądź semestru.
- 6** Organizując wolontariat w szkole, należy pamiętać o przepisach, które związane są z przetwarzaniem danych osobowych RODO. Aby uzyskać umocowanie do przetwarzania danych osobowych ucznia wolontariusza, szkoła powinna wcześniej uzyskać pisemną zgodę na takie przetwarzanie od przedstawiciela ustawowego ucznia bądź od samego ucznia (powyżej 18. roku życia). Dobrze jest zawrzeć odpowiednie zapisy w porozumieniu wolontariackim.
- 7** Uczeń, który realizuje wolontariat poza szkołą, zobowiązany jest dostarczyć do szkoły zaświadczenie o odbytym wolontariacie. Zaświadczenie powinno zawierać nazwę placówki, podpis osoby odpowiedzialnej za opiekę nad wolontariuszem, okres, w którym wolontariusz angażował się w pomoc, oraz liczbę zrealizowanych przez niego godzin.
- 8** Obowiązujące uregulowania nie wskazują wprost, jaki czas uczeń powinien poświęcić na działalność w wolontariacie, by uzyskać wspomniane 3 pkt. Kwestię tę pozostawiono do swobodnej decyzji szkół, które np. w regulaminie szkolnego koła/klubu wolontariatu określają minimalną liczbę godzin, jakie uczeń powinien zrealizować w ciągu roku szkolnego, świadcząc wolontariat, by otrzymać zaświadczenie o udziale w wolontariacie.

Wszystkie powyższe punkty zostały szczegółowo omówione w publikacji: Prawne aspekty wolontariatu szkolnego – Vadamecum.

[Przejdź do Vadamecum](#)

4 OD CZEGO ZACZAĆ? WSKAZÓWKI DLA DYREKCJI I OPIEKUNÓW

Rozpoczęcie wolontariatu w szkole może być inicjatywą dykcji, nauczyciela, czasem rodziców, a czasem jest to oddolny postulat uczniów. Jeżeli już zapadnie decyzja o powołaniu wolontariatu szkolnego warto skupić się na poniższych krokach:

Wytypowanie koordynatora

Wyłonienie osoby spośród kadry pedagogicznej jest kluczowe. Dobrze, aby była to osoba, które chce pełnić taką rolę i która zna środowisko szkolne oraz pozaszkolne. Warto również w tym miejscu przemyśleć czy koordynator nie powinien mieć wsparcia w postaci dodatkowego nauczyciela.

Opracowanie dokumentów

- ✔ zmiany zapisów w statucie szkoły,
- ✔ wzory porozumień,
- ✔ wzory zgód rodziców,
- ✔ wzory zaświadczeń,

Zebranie grupy zainteresowanych uczniów

Najlepiej jest zacząć zaraz po rozpoczęciu roku szkolnego. Są różne sposoby rekrutacji uczniów. My rekomendujemy:

- ✔ osobiste wizytacje klas przez opiekuna i/lub już działających wolontariuszy
- ✔ publikowanie informacji na stronie szkoły i w social mediach
- ✔ komunikat poprzez e-dziennik
- ✔ komunikaty przez radiowęzeł
- ✔ organizacja dedykowanych zajęć o wolontariacie
- ✔ ogłoszenie na tablicy ogłoszeń w szkole

4

OD CZEGO ZACZAĆ? WSKAZÓWKI DLA DYREKCJI I OPIEKUNÓW

Integracja zespołu i przygotowanie regulaminu

Na pierwszym spotkaniu szkolnego wolontariatu warto jest skupić się na odpowiedniej integracji wolontariuszy. Im uczniowie znają się lepiej, tym chętniej będą chcieli działać razem. Jednym z elementów integracji, może być wspólne stworzenie regulaminu działania. Określa się w nim:

- ✓ cele grupy
- ✓ prawa i obowiązki wolontariuszy
- ✓ proponowane obszary działania
- ✓ sposób pozyskiwania nowych osób
- ✓ sposób weryfikacji działalności wolontariuszy (np. poprzez dziennik lub online)
- ✓ rolę opiekuna
- ✓ wzory dokumentów

Podpisanie porozumień wolontariackich z uczniami oraz zebranie zgód przedstawicieli prawnych do udziału w wolontariacie

Opracowanie planu działań

Dobrze jest przygotować wraz z uczniami harmonogram spotkań, akcji charytatywnych, działań wolontariackich i innych projektów, które chcecie zrealizować w nadchodzącym roku szkolnym. W tym celu warto skonsultować się z lokalnym centrum wolontariatu, które ma wiedzę o zbliżających się wydarzeniach i imprezach cyklicznych.

Poszukiwanie partnerów poza szkołą

Szkoły często chwalą się współpracą z różnymi podmiotami w mieście. Być może podmioty te szukają wolontariuszy? Z punktu widzenia wolontariatu warto wpieryw rozejrzeć się czy w okolicy szkoły znajdują się organizacje społeczne. Może to być okoliczny Dom Sąsiedzki, oddział miejskiej biblioteki, Dom Seniora, przedszkole, Centrum Wolontariatu. Szukanie partnerów może także spoczywać na młodych wolontariuszach. Współpraca z innymi organizacjami pozwala na większą różnorodność zadań.

4 OD CZEGO ZACZAĆ? WSKAZÓWKI DLA DYREKCJI I OPIEKUNÓW

Podpisanie porozumienia z organizacjami partnerskimi

To szkoła powinna zadbać o zawarcie stosownego porozumienia z podmiotem zewnętrznym. Zazwyczaj zapisy będą się sprowadzały przede wszystkim do uzgodnień organizacyjnych, ale niewykluczone są postanowienia odnoszące się podziału ról np. w zakresie zapewnienia ubezpieczeń.

Dokumentowanie działania wolontariuszy

Warto śledzić przebieg działań wolontariuszy uczniów. Obowiązujące zasady nie narzucają dokumentowania pracy wolontariusza, jednak ze względu np. na obowiązek wystawiania zaświadczeń wolontariuszom działania takie stanowią dobrą praktykę. Najprostszym sposobem jest opracowanie karty pracy wolontariusza lub też dzienniczka wolontariusza, w których będą rejestrowane i potwierdzane wykonywane przez nich działania. (wzór znajdziesz tutaj)

Dzielenie się sukcesami

Dobrze jest rejestrować działania i osiągnięcia. To pomoże w promocji koła oraz być może zmotywuje innych do dołączenia do wolontariatu. Można do tego przeznaczyć dedykowaną gablotę, stworzyć album ze zdjęciami, czy publikować posty na stronie internetowej szkoły. W przypadku publikacji na Facebooku lub Instagramie warto dodać #wolontariatszkolnyGDN.

Docenianie i budowanie relacji z grupą

Aby podtrzymywać zaangażowanie wolontariuszy istotne jest, aby doceniać ich wkład. Docenianie może przybierać różne formy:

- ✔ wspólne wyjście na pizzę
- ✔ obchodzenie wspólnie Międzynarodowego Dnia Wolontariusza 5 grudnia
- ✔ pokazywanie pozytywnego wpływu działań grupy na otoczenie
- ✔ spersonalizowane podziękowanie
- ✔ wyróżnienie na uroczystości szkolnej

**VOL
UNT
EER**

5

CYKL WOLONTARIATU SZKOLNEGO

Opracowanie statutu

Rekrutacja uczniów (liderzy, samorząd uczniowski, radiowęzeł, ogłoszenie na tablicy ogłoszeń, grupa na Facebooku, wizytacje klas przez koordynatora lub wolontariuszy, komunikat w e-dzienniku)

Pierwsze spotkanie: poznanie się, integracja uczestników, praca nad regulaminem

Drugie spotkanie: określenie planu działania, przygotowanie kalendarza, podział zadań, obszary działania

Organizacja lub udział w akcjach

Stała komunikacja #wolontariatszkolnyGDN

Docenianie

Wystawianie zaświadczeń

6

ROLA OPIEKUNA WOLONTARIATU SZKOLNEGO

Rola opiekuna (lub koordynatora) wolontariatu szkolnego jest KLUCZOWA dla efektywnego i skutecznego funkcjonowania działań wolontariackich w placówce edukacyjnej. Niekiedy mówi się na taką osobę: człowiek instytucja. Jej zadaniem jest nie tylko zarządzanie praktycznymi aspektami działań, ale także motywowanie i inspiracja uczniów do zaangażowania się w aktywności społeczne oraz tworzenie atmosfery współpracy w szkole. Wymaga to nie tylko organizacyjnych umiejętności, ale także kreatywności i zaangażowania w motywowanie oraz inspirację uczniów do zaangażowania się. Bez względu na to, kto zostanie opiekunem-pokonywanie wyżej wymienionych wyzwań wymaga elastyczności, otwartości na współpracę i zdolności do obserwacji, czasem do dyplomacji, a przede wszystkim kreatywnego podejścia do organizacji działań wolontariackich w szkole. Często takie zaangażowanie czyni z opiekuna wolontariatu szkolnego głównego wolontariusza szkoły. Bez odpowiedniego wsparcia może prowadzić to do szybkiego spadku motywacji i wypalenia.

Oto wybrane aspekty tej roli:

Zarządza wolontariatem

Opiekun jest głównym organizatorem wolontariatu w szkole, odpowiedzialnym za planowanie, koordynację i nadzór nad działaniami wolontariuszy. Zdarza się, że zakres działalności będzie bardzo szeroki – od prowadzenia pełnej dokumentacji, kreowania wydarzeń, organizację spotkań, udział w akcjach; niekiedy rola będzie ograniczać się do wspierania wolontariuszy w obraniu odpowiedniego kierunku. Z pewnością wymaga to odpowiedniego podejścia, motywacji, a także kontaktu z uczniami.

Wspiera uczniów

Zapewnia wsparcie i pomoc uczniom chcącym zaangażować się w działalność wolontariacką, pomaga w znalezieniu możliwości pomocy, motywuje i inspiruje do działania na rzecz społeczności. Opiekunowie powinni być ważnym wsparciem uczniów zaangażowanych w wolontariat, pomóc im zrozumieć cel działań, udzielać wsparcia w organizacji działań oraz motywować do zaangażowania. W szkole podstawowej rola opiekuna będzie bardziej organizacyjno-logistyczna, natomiast w szkole ponadpodstawowej powinna być ukierunkowana na wspieranie samodzielnych inicjatyw, podtrzymywanie zapału wolontariuszy i wolontariuszek, a także mentoring.

6

ROLA OPIEKUNA WOLONTARIATU SZKOLNEGO

Współpracuje z gronem pedagogicznym

Dobrze jest mieć sojuszników w postaci innych nauczycieli, aby zintegrować wolontariat z programem nauczania i docierać do większej liczby uczniów. W przypadku grupy wolontariuszy powyżej 30 osób dodatkowe wsparcie w postaci nauczyciela jest niezbędne.

Monitoruje postępy

W wolontariacie szkolnym ważny jest proces uczestnictwa. Tym samym warto śledzić i oceniać postępy uczniów i uczennic, rejestrując ich zaangażowanie. Przydaje się w tym celu prowadzenie dzienniczka wolontariusza i np. cykliczne spotkania z wolontariuszami. To dobra okazja, aby porozmawiać o tym, w jakich działaniach uczniowie najlepiej się odnajdują.

Rozwija siatkę partnerów

Opiekun nawiązuje i utrzymuje kontakty z zewnętrznymi organizacjami lub instytucjami, z którymi szkoła współpracuje w ramach wolontariatu, organizując działania. Ważne jest, aby wiedzieć, gdzie szukać potencjalnych partnerów. W tym celu warto zajrzeć na spis organizacji pozarządowych.

Integruje zespół, zachęca nowe osoby

Pomaga w budowaniu atmosfery współpracy i integracji między wolontariuszami, co sprzyja lepszemu funkcjonowaniu grupy i realizacji celów.

Więcej o roli koordynatora można przeczytać więcej w publikacji "Poradnik wolontariatu szkolnego".

[Przejdź do publikacji](#)

7

PROPOZYCJE DZIAŁAŃ SZKOLNEGO WOLONTARIATU W GDAŃSKU

SZKOŁA PODSTAWOWA

Zbiórka na rzecz schroniska dla zwierząt

Czytanie bajek dzieciom w okolicznym przedszkolu

Pomoc w nauce młodszym kolegom ze świetlicy szkolnej

Organizacja dni tematycznych: Dzień Życzliwości, Dzień Uśmiechu, Międzynarodowy Dzień Zwierząt

Pomoc w nauce języka polskiego uczniom pochodzącym z Ukrainy

Wolontariat w szkolnej bibliotece

Zbiórka artykułów spożywczych i przygotowanie paczek dla potrzebujących np. Dobroci na Święta

Pisanie listów do chorych dzieci, seniorów

Wsparcie na rzecz Hospicjum

SZKOŁA PONADPODSTAWOWA

Akcje międzypokoleniowe

Asystowanie osobom z niepełnosprawnościami, starszym

Regularne wsparcie pacjentów z ośrodków opiekuńczo-leczniczych, hospicjów

Wsparcie bezdomnych i potrzebujących (przykład Schronisko św. Brata Alberta, Food not Bombs Trójmiasto)

Organizacja koncertu, biegu, meczu, pikniku charytatywnego na rzecz potrzebującego kolegi/koleżanki ze szkoły

Realizowanie własnych inicjatyw

Udział w akcji Pola Nadziei

Fundraising i realizacja projektów finansowanych ze środków zewnętrznych np. Gdańskich Funduszy, Europejskiego Korpusu Solidarności

7

PROPOZYCJE DZIAŁAŃ SZKOLNEGO WOLONTARIATU W GDAŃSKU

SZKOŁA PODSTAWOWA

Pomoc w organizacji wigilii lub jasełek dla seniorów z klubu seniora lub Domu Pomocy Społecznej

Pomoc w organizacji szkolnych kiermaszy i festynów charytatywnych

Współpraca z lokalnym klubem seniora

Sprzątanie grobów przed świętem Wszystkich Zmarłych

Pomoc w imprezach sportowych, np. Gdańsk Maraton, Bieg Solidarności

Udział w ogólnopolskich wydarzeniach tj. Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy, Godzina dla Gdańska, Dzień Tumbo

Działanie w przyszkolnym ogródku

Działania proekologiczne

SZKOŁA PONADPODSTAWOWA

Organizacja Dnia Dawcy Szpiku we współpracy z Fundacją DKMS

Organizacja czasu wolnego dla dzieci z okolicznego przedszkola

Organizacja Tygodnia Edukacji Globalnej (w ramach PAH)

Maraton Pisania Listów Amnesty International

Koordinowanie i organizacja zbiórek np.: Szlachetna Paczka, Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy

8

REKOMENDACJE DLA ORGANÓW PROWADZĄCYCH I DYREKCJI

Rozwój wolontariatu szkolnego na poziomie samorządu wymaga współpracy między placówkami edukacyjnymi, instytucjami miejskimi, organizacjami pozarządowymi oraz lokalną społecznością. To swoisty ekosystem, bez którego wolontariat staje się jednowymiarowy. Tym samym ważne jest tworzenie miejskich programów wsparcia, stała promocja wolontariatu, opracowanie badania kondycji wolontariatu szkolnego, sieciowanie i podnoszenie kompetencji opiekunów, które pomagają w budowaniu kultury wolontariatu w mieście i w szkołach. Poniższe propozycje sprzyjają lepszemu wsparciu dla uczniów angażujących się w działalność wolontariacką oraz prowadzą do bardziej udanych i inspirujących inicjatyw społecznych w szkołach.

Przeprowadzenie kompleksowego badania kondycji wolontariatu szkolnego w mieście, by poznać jego stan oraz potrzeby

Badanie pozwoli zrozumieć rzeczywisty stan wolontariatu szkolnego zarówno w szkołach podstawowych jak i ponadpodstawowych, identyfikując obszary, w których istnieje zapotrzebowanie na poprawę lub wsparcie. To także identyfikacja ewentualnych barier czy problemów, z jakimi szkoły mogą się borykać przy organizowaniu wolontariatu. To pomoże w podejmowaniu konkretnych działań naprawczych.

Wdrożenie spójnego programu koordynującego działania wolontariatu szkolnego w celu zapewnienia zorganizowanego i skutecznego wsparcia dla szkół

Program dedykowany wolontariatowi szkolnemu pozwala na zorganizowanie działań wolontariatu w sposób bardziej spójny i skoordynowany. Dzięki temu wolontariat w różnych szkołach może działać w ramach określonych standardów i procedur, co ułatwia zarządzanie oraz wspieranie inicjatyw. Spójny program może pomóc w wypracowaniu najlepszych praktyk i standardów w zakresie zarządzania wolontariatem. To z kolei może prowadzić do zwiększenia efektywności działań, lepszej organizacji pracy oraz osiągnięcia konkretnych celów.

8

REKOMENDACJE DLA ORGANÓW PROWADZĄCYCH I DYREKCJI

Podnoszenie kompetencji nauczycieli pełniących rolę opiekunów szkolnego wolontariatu poprzez dedykowane szkolenia i wsparcie edukacyjne

Dzięki szkoleniom i wsparciu edukacyjnym nauczyciele pełniący rolę opiekunów wolontariatu mogą lepiej przygotować się do kierowania grupami wolontariuszy. To podnosi jakość zarządzania projektem wolontariackim oraz umiejętności w pracy z uczniami. Odpowiednie wsparcie i pewność, że to wsparcie jest dostępne może podnieść motywację i zaangażowanie do działania.

Utworzenie sieci wsparcia dla opiekunów szkolnego wolontariatu w Gdańsku, umożliwiającej wymianę doświadczeń i pomoc w rozwiązywaniu problemów

Doświadczenie dwóch lat prowadzenia przez Regionalne Centrum Wolontariatu w Gdańsku sieci współpracy opiekunów pokazuje, że w grupie leży siła. Sieć wsparcia umożliwia nauczycielom pełniącym rolę opiekunów wolontariatu wymianę doświadczeń, pomysłów i najlepszych praktyk. Dzięki cyklicznym spotkaniom mogą się uczyć od siebie nawzajem, co przekłada się na skuteczniejsze działania. Uczestnictwo w sieci wsparcia może być motywujące dla opiekunów, dając im pewność, że nie działają w izolacji. Wsparcie emocjonalne ze strony innych nauczycieli może być kluczowe w trudniejszych momentach organizacji projektów wolontariackich.

Realizacja systematycznej i spójnej kampanii zachęcającej młodzież do udziału w wolontariacie, promującej wartość zaangażowania społecznego

Kampania zachęcająca i pokazująca atrakcyjne walory wolontariatu kształtuje świadomość społeczną i promuje zaangażowanie młodzieży w działania na rzecz innych. To buduje w nich poczucie odpowiedzialności społecznej i aktywnego udziału w życiu społecznym. Promocja wolontariatu może stać się narzędziem edukacyjnym, które uświadamia młodych ludzi o różnych problemach społecznych, zachęcając ich do aktywnego działania na rzecz ich rozwiązania. To też szansa na promocję szkoły jako placówki aktywnej i promującej dobre postawy społeczne.

8

REKOMENDACJE DLA ORGANÓW PROWADZĄCYCH I DYREKCJI

Wprowadzenie ujednoliconego standardu "punktów za wolontariat", ułatwiającego ocenę i uznanie zaangażowania wolontariackiego przez szkoły

Biorąc pod uwagę rozproszenie obecnych standardów w szkołach ważne jest wprowadzić ujednolicony system punktacji za wolontariat. Umożliwia on szkołom spójne i sprawiedliwe ocenianie zaangażowania uczniów w działalność społeczną. Dzięki temu uczniowie są oceniani według jednolitych kryteriów i bez poczucia niesprawiedliwości. Przykładowo: ujednolicone zasady przyznawania punktów funkcjonują od 2023 roku w Warszawie. Uczeń szkoły podstawowej, aby otrzymać punkty na świadectwie musi wykazać zaangażowanie minimum 50 godzin przez okres minimum 2 lat.

Zapewnienie dodatkowych środków finansowych w budżecie szkoły na ubezpieczenie OC koordynatorów wolontariatu szkolnego, zwiększając tym samym ich poczucie bezpieczeństwa w działaniach

Koordinаторzy współpracujący z wolontariuszami często obawiają się odpowiedzialności finansowej w przypadku nieszczęśliwego wypadku wolontariusza. W myśl przepisów, w przypadku osób niepełnoletnich koordynator ponosi wyłączną odpowiedzialność za ich bezpieczeństwo. Jeśli dojdzie do uszczerbku na zdrowiu wolontariusza, koordynator może zostać pociągnięty do odpowiedzialności przewidzianej prawem. Tym samym postulujemy, aby szkoły miały zabezpieczone środki na wykup polis OC dla opiekunów wolontariatu.

9 REGIONALNE CENTRUM WOLONTARIATU W GDAŃSKU

Od lat Regionalne Centrum Wolontariatu w Gdańsku pomaga rozwijać wolontariat szkolny oferując konkretne propozycje i wsparcie:

Prelekcje i warsztaty

Na prelekcjach i warsztatach dotyczących idei wolontariatu, w mniej lub bardziej aktywnej formie prezentowana jest definicja wolontariatu, rodzaje działań, korzyści z bycia wolontariuszem, propozycje ofert i dobre praktyki wolontariackie. Spotkania dostosowane są odpowiednio do grupy wiekowej słuchaczy oraz modyfikowane wedle potrzeb.

Wsparcie merytoryczne przy zakładaniu wolontariatu szkolnego

Szkoły, które chcą założyć Klub Wolontariusza, mogą zwrócić się do Regionalnego Centrum Wolontariatu w Gdańsku w celu uzyskania wsparcia merytorycznego. Wspólnie z przedstawicielem szkolnym oddelegowanym do prowadzenia SKW tworzony jest regulamin i plan działania. Centrum pomaga w promocji, rekrutacji, wspiera i monitoruje działania koła.

Informowanie o najnowszych ofertach wolontariackich z bazy Regionalnego Centrum Wolontariatu w Gdańsku

Wysyłka ofert Regionalnego Centrum Wolontariatu w Gdańsku, konkursów, szkoleń oraz warsztatów skierowanych zarówno do uczniów, jak i do nauczycieli. Z ofert mogą skorzystać pojedynczy wolontariusze i grupy osób.

Wsparcie przy wyszukiwaniu i kreowaniu akcji wolontariackich

Pracownicy Regionalnego Centrum Wolontariatu w Gdańsku wraz z opiekunem szkolnego wolontariatu, bądź osobą oddelegowaną ze strony szkoły, biorąc pod uwagę potrzeby społeczności lokalnej oraz zainteresowania uczniów, kreują działania wolontariackie, w które mogą angażować się uczniowie.

TERMOSFERA

To interaktywna gra, której celem jest rozwój aktywności społecznej uczniów szkół podstawowych. Grupy pod opieką nauczyciela przez cały rok szkolny realizują misje oraz zadania, za które otrzymają tzw. nanowartości. Zespół, który zbiera ich największą ilość wygra i zostanie uhonorowany podczas specjalnej gali pod koniec roku szkolnego. Szczegóły:

www.termosferagame.pl

9 REGIONALNE CENTRUM WOLONTARIATU W GDAŃSKU

Warsztaty, szkolenia, wykłady dla opiekunów

W ramach współpracy ze szkołą Regionalne Centrum Wolontariatu w Gdańsku prowadzi również szkolenia, oraz warsztaty dla kadry nauczycielskiej, oraz osób zainteresowanych. Warsztaty dotyczą m.in. aspektów prawnych wolontariatu, tworzenia planów pracy, metod rekrutacyjnych i motywacyjnych.

Uczestnictwo w uroczystościach i konkursach związanych z wolontariatem

RCWG zaprasza do uczestnictwa w konkursach, oraz uroczystościach przez siebie organizowanych. Co roku szkoły, które współpracują z Regionalnym Centrum Wolontariatu w Gdańsku, biorą udział w konkursie „Aktywni w Mieście” w którym wyłaniany jest najbardziej aktywne Szkolne Koło Wolontariatu.

Forum Wolontariatu Szkolnego

To doroczne wydarzenie poświęcone wyłącznie wolontariatowi szkolnemu. Podczas dedykowanych sesji warsztatowych uczniowie, uczennice, a także opiekunowie i opiekunki szkolnego wolontariatu mają okazję wymieniać się doświadczeniami.

Promocja działań wolontariatu szkolnego

Aktywność szkół wspierana jest poprzez promocję ich działań na naszym portalu internetowym wolontariatgdansk.pl oraz na profilu społecznościowym. Jeżeli jest takie zapotrzebowanie pomagamy również w zakładaniu oraz prowadzeniu profilu społecznościowego szkolnego wolontariatu.

9 REGIONALNE CENTRUM WOLONTARIATU W GDAŃSKU

Spotkania z wolontariuszami zagranicznymi

Rokrocznie nasz zespół wspiera grupa wolontariuszy zagranicznych. Są oni zmotywowani i gotowi do przeprowadzenia bezpłatnych 45-minutowych zajęć edukacyjnych o swoich krajach, ekologii i wolontariacie. Jest możliwość zawiązania dłuższej współpracy wolontariusza z daną klasą/szkołą.

Akcja LATO

Co roku, latem gościmy grupę wolontariuszy zagranicznych, którzy prowadzą dedykowane zajęcia dla uczniów szkół podstawowych w ramach Akcji Lato. Wolontariusze przygotowują samodzielnie, a następnie prowadzą zajęcia kulturowe, językowe, ekologiczne, sportowe.

Jeżeli bylibyście Państwo zainteresowani jedną lub kilkoma z powyższych form – prosimy o kontakt:

zastawny@wolontariatgdansk.pl

CHĘTNIE POMOŻEMY!

www.wolontariatgdansk.pl

10 WZORY DOKUMENTÓW

Zgoda przedstawiciela ustawowego na udział ucznia/uczennicy w wolontariacie szkolnym

Zgoda na przetwarzanie danych osobowych i wizerunku ucznia/uczennicy

Porozumienie wolontariackie (wolontariusz w wieku 13-18)

Porozumienie wolontariackie (pełnoletni wolontariusz)

Porozumienie o współpracy z Partnerem - szkoła jako organizator

Porozumienie ogólne o współpracy z Partnerem

Regulamin szkolnego wolontariatu

